

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2024-11-26 Dnr UFV 2024/1663

Länsstyrelsen Gotlands län

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Magnus Ödman

Telefon

070-167 91 42

www.uu.se

magnus.odman@uu.se

Remiss av Förslag till bildande av naturreservatet Hangvar Suderbys

Beslut

Härmed beslutas

- att Uppsala universitet överlämnar bifogat expertyttrande som sitt svar på rubricerad remiss.

Bakgrund

Uppsala universitet har givits möjlighet att lämna yttrande över rubricerad remiss. Bifogat expertyttrande har utarbetats av universitetslektor Maria Forsberg, juridiska institutionen.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av utbildningsledare Magnus Ödman. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Elsa Ewert.

Coco Norén

Magnus Ödman

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2024-11-26 Dnr UFV 2024/1663

Länsstyrelsen Gotlands län

Box 256
751 05 Uppsala

Besöksadress

Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare

Magnus Ödman

Telefon

070-167 91 42

www.uu.se

Magnus.odman@uu.se

Remiss av Förslag till bildande av naturreservatet Hangvar Suderbys

Uppsala universitet har givits möjlighet att lämna yttrande över rubricerad remiss. Följande expertyttrande har utarbetats av universitetslektor Maria Forsberg, juridiska institutionen.

Kort sammanfattning

Uppsala universitet tillstyrker förslaget om att bilda naturreservatet Hangvar Suderbys. Området har mycket höga naturvärden vilket gör det motiverat att skydda området som naturreservat med angivet syfte, angiven geografisk avgränsning och föreslagna föreskrifter. Att området ges skydd är även motiverat mot bakgrund av internationella och EU-rättsliga förpliktelser liksom internationella och nationella miljömål.

Övergripande generella synpunkter

Skyddsbehov

Det föreslagna naturreservatet Hangvar Suderbys består av en stor värdekärna kalkbarrskog liksom våtmarker med höga naturvärden, bland annat den södra delen av Natura 2000-området Suderbys blekevät. Natura 2000-områden ska prioriteras i skyddsarbetet och av EU-rätten följer särskilda förpliktelser om att skydda dessa områden.

Kalkbarrskog utgör en prioriterad skogstyp i Nationell strategi för formellt skydd av skog. Livsmiljötyperna taiga och rikkärr, som också finns i området, är listade i EU:s art- och habitatdirektiv där taiga pekas ut som en prioriterad livsmiljötyp. Förutom krav under art- och habitatdirektivet om skydd av dessa livsmiljöer, ställer den nyligen antagna restaureringsförordningen krav på medlemsstaterna att vidta åtgärder för att återställa och restaurera livsmiljöer som inte har gynnsam bevarandestatus. Rikkärr har inte gynnsam bevarandestatus inom området.

Utöver skyddsvärda livsmiljötyper finns även flera rödlistade arter i området varav ett flertal är listade i art- och habitatdirektivet. Uppsala universitet noterar särskilt att bilaga 4-arter förekommer i området, vilket innebär ett strikt skydd av arten på individnivå (se EU-domstolens dom i de förenade målen C-473/19 och C 474/19).

En av arterna i reservatsområdet, källmyrskallra, är en endemisk art för vilken Sverige har ett särskilt bevarandeansvar. I området finns även bilaga 2-arten väddnätfjäril. Arten bedöms inte ha gynnsam

YTTRANDE

2024-11-26 Dnr UFV 2024/1663

bevarandestatus. Arealen lämplig livsmiljö anges vara liten och enligt uppgift visar rikkärret på tendenser till trivialisering och uttorkning. Att skydda och restaurera lämpliga livsmiljöer inom det föreslagna reservatet kan bidra till att uppnå gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå för de båda arterna.

Mot bakgrund av ovan är skälen för att utse området som ett naturreservat välgrundade. Beslutet ger ett långsiktigt skydd för skogar och våtmarker med höga naturvärden och bidrar till att genomföra EU-rättsliga krav liksom att uppfylla nationella och internationella miljömål.

Avvägning mot enskilda och motstående intressen

Av underlaget framgår att det inom området finns motstående riksintressen, något som föranlett länsstyrelsen att göra en intresseavvägning mellan de oförenliga intressena. Uppsala universitet har inget att erinra mot länsstyrelsens bedömning att områdets betydelse som riksintresse för naturvärden väger tyngre än riksintresset för energiproduktion. I sammanhanget vill universitet peka på att friluftsliv inte utgör ett riksintresse enligt 4 kap. 2 § miljöbalken (MB). Områdena i 4 kap. MB är av riksintresse för bevarandeintressen enbart.

När det gäller motiveringen att bedömningen är förenlig med kommunens översiktsplan vill Uppsala universitet erinra om att kommunens översiktsplan inte är rättsligt bindande. Länsstyrelsen har därtill ett särskilt ansvar enligt plan- och bygglagen att tillse att kommunens planläggning inte sker i strid med riksintressen enligt 3 och 4 kap. MB.

Länsstyrelsen gör vidare bedömningen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark och vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Det är för universitetet oklart vilka enskilda intressen som åsyftas då marken är statligt ägd och det saknas nyttjanderätter för området.

Sammanfattningsvis instämmer Uppsala universitet i länsstyrelsens bedömning att bildandet av naturreservat är förenligt med 3 och 4 kap. MB och utgör en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser. De inskränningar som föreslås är proportionerliga för att nå ändamålet med skyddssyftet.

Föreskrifter

Uppsala universitet delar slutsatsen att reservatets föreskrifter är proportionerliga genom att de inte är mer inskränkande än vad som behövs för att nå syftet med skyddet.

YTTRANDE

2024-11-26 Dnr UFV 2024/1663

För att nå syftet med skyddet krävs skötsel och restaureringsåtgärder. Av underlaget framgår att syftet ska uppnås genom att rikkärren sköts med röjningar och extensivt bete. Enligt föreskrift B.3 ska dock betesdriften ske med försiktighet så att trampskadorna i rikkärr och kalktuffkällor minimeras. Uppsala universitet noterar vikten av föreskriften då ett för hårt betetryck enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området Suderbys blekevät kan utgöra ett hot mot naturvärdena i området. Ett sådant betetryck skulle kunna medföra en betydande påverkan på området och förutsätta tillstånd. Länsstyrelsen har valt att avvakta med att anta skötselplan för det nu föreslagna reservatet, men enligt bevarandeplanen för Natura 2000-området måste betet anpassas ”med väl genomtänkta riktlinjer med avseende på hävdregim, hävdtyp, inklusive val av betesdjur och omfattning av hävd samt en kritisk gräns för avbetning och effekt från tramp för att dess ingående arter inte ska missgynnas.”

Exempel på åtgärder som kan förbjudas med stöd av 7 kap. 30 § MB är att beträda vissa känsliga områden, tälta, göra upp eld eller att plocka blommor och andra växter. Uppsala universitet noterar att föreskrifterna meddelade med stöd av 7 kap. 30 § MB i det nu aktuella ärendet begränsas till att förbjuda framförande av motordrivet fordon liksom att använda området för organiserade tävlingar och liknande.

Geografisk avgränsning

Det framgår av förslaget att för att naturvärdena i Hangvar Suderbys, inklusive de arter och naturtyper som är utpekade i Natura 2000-området Suderbys blekevät, ska bevaras långsiktigt så behöver ett större område än nuvarande naturreservat bevaras. Nuvarande beslut är enligt underlaget därför att betrakta som ett första steg i skapandet av ett större reservat som inbegriper hela Natura 2000-området liksom mark som hydrologiskt uppskattas påverka blekeväten. Uppsala universitet vill betona vikten av att hela området ges ett formellt områdesskydd för att Natura 2000-området ska ges ett effektivt skydd. Orsaken till att inte hela Natura 2000-området omfattas av liggande förslag anges vara att bara delar av området har köpts in av staten. Även om det finns anledningar att premiera frivillighet vid formellt skydd av skog vill universitet understryka möjligheten att bilda naturreservat även på privatägd mark, något som kan vara angeläget om ett område behöver skydd till följd av internationella och EU-rättsliga åtaganden. Givet det angelägna behovet av få tillstånd skötsel och restaureringsåtgärder inom det nu aktuella området tillstyrker dock Uppsala universitet det nu liggande förslaget med angivna geografiska avgränsning.